

POSTANOWIENIE

17 października 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Maciej Kowalski

na posiedzeniu niejawnym 17 października 2024 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa I. O. i P. K.

przeciwko Bank spółce akcyjnej w W.

o zapłatę,

na skutek skargi kasacyjnej Bank spółki akcyjnej w W.

od wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu

z 18 stycznia 2023 r., I ACa 682/22,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

2. zasądza od pozwanego Bank spółki akcyjnej w W. na rzecz powodów I. O. i P. K. po 1350 (tysiąc trzysta pięćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia niniejszego orzeczenia Bank spółce akcyjnej w W. do dnia zapłaty.

[SOP]

UZASADNIENIE

W skardze kasacyjnej wywiedzionej od wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z 18 stycznia 2023 r. pozwany Bank Polska spółka akcyjna w W.

wniósł o przyjęcie skargi do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 1 pkt 2 i 4 k.p.c. Z treści wniosku i jego uzasadnienia wynika jednak, że pozwany obok przesłanki zamieszczonej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. powołuje się na istotne zagadnienie prawne.

Zdaniem skarżącego w sprawie występuje następujące istotne zagadnienie prawne: Czy w świetle art. 4 ust. 2 dyrektywy Rady 93/13/EWG z 5 kwietnia 1993 r. w sprawach nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (dalej: „dyrektywa 93/13”) oraz art. 385¹ § 1 k.c. oraz klauzuli generalnej „przeciętnego konsumenta”, sąd powszechny powinien brać pod uwagę - przy ocenie świadomości konsumenta - jego cechy osobiste, w szczególności czy konsument posiadający specjalistyczną wiedzę (wykształcenie, doświadczenie zawodowe) pozwalającą mu na rzetelną ocenę ryzyk ekonomicznych zasługuje na ochronę równoważną do ochrony przydanej konsumentowi bez wiedzy fachowej?

Skarżący podniósł ponadto, że istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, tj.: art. 385¹ § 1 i 2 k.c., w zakresie, w jakim odnoszą się one do skutków uznania postanowień umownych za abuzywne i możliwości zastąpienia takich postanowień przepisami dyspozytywnymi.

Powodowie I. O. i P. K. we wniesionej odpowiedzi na skargę kasacyjną wniesli o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania i zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia (środek prawny), nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej (zob. np. postanowienia SN: z 22 marca 2007 r., III CZ 16/07; z 13 czerwca 2018 r., II CSK

71/18; z 7 lipca 2022 r., I CSK 2151/22; z 28 września 2023 r. I CSK 6680/22, i z 12 stycznia 2024 r., I CSK 2817/23).

Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. „przedsądu” ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c., nie zaś merytorycznej oceny skargi kasacyjnej. W razie wystąpienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione (zob. np. postanowienie SN z 17 czerwca 2021 r., IV CSK 1/21).

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Za istotne zagadnienie prawne w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. uznaje się zagadnienie dotychczas nierozstrzygnięte w orzecznictwie, a zatem takie, które cechuje się przymiotem nowości i którego wyjaśnienie może sprzyjać rozwojowi prawa (zob. np. postanowienia SN: z 21 stycznia 2022 r., I CSK 1285/22; z 24 kwietnia 2023 r., I CSK 4950/22; z 20 grudnia 2023 r., I CSK 4003/23). Powołanie się na przyczynę kasacyjną wymienioną w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. wymaga sformułowania problemu prawnego i uzasadnienia, że ma on znaczenie dla rozwoju prawa lub precedensowy charakter. Zagadnienie prawne powinno przy tym zostać oparte na konkretnych, powołanych we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania przepisach prawa, które jednocześnie pozostają w związku z podstawami wniesionego środka prawnego. Zagadnienie takie musi zostać ujęte w sposób abstrakcyjny - tak, aby jego rozstrzygnięcie mogło uzyskać ogólniejsze znaczenie, a zarazem wiązać się z rozpoznawaną sprawą. Konieczne jest także powołanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen przedstawionego problemu i zaprezentowanie możliwych kierunków interpretacyjnych (zob. np. postanowienia SN: z 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07;

10 kwietnia 2014 r., IV CSK 623/13; z 16 grudnia 2021 r., V CSK 289/21; z 23 grudnia 2022 r., I CSK 3245/22; z 14 czerwca 2023 r., I CSK 1253/23; z 4 września 2023 r., I CSK 1862/23; z 31 stycznia 2024 r., I CSK 2718/23).

Problem przedstawiony przez skarżącego, na tle ustaleń faktycznych poczynionych w przedmiotowej sprawie, nie spełnia powyższych wymagań, ponieważ na obecnym etapie rozwoju orzecznictwa sądowego w sprawach dotyczących konsumenckich kredytów hipotecznych denominowanych lub indeksowanych w odniesieniu do waluty obcej (w szczególności franka szwajcarskiego) nie ma już on przymiotu nowości.

Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w postanowieniu z 27 października 2023 r., I CSK 2063/23, system ochrony interesów konsumentów (a tego dotyczy rozpoznawana sprawa) opiera się na założeniu, że konsument jest stroną słabszą niż przedsiębiorca zarówno pod względem możliwości negocjacyjnych, jak i ze względu na stopień poinformowania (zob. np. wyroki TSUE: z 21 kwietnia 2016 r., Radlinger i Radlingerová; z 26 marca 2019 r., Abanca Corporación Bancaria i Bankia, C-70/17 i C-179/17). Ustalenie przez prawo krajowe ram prawnych ochrony zagwarantowanej konsumentom przez dyrektywę 93/13/EWG nie może zmienić zakresu i – w związku z tym – istoty tej ochrony, podważając tym samym wzmocnienie skuteczności wspomnianej ochrony przez przyjęcie jednolitych zasad dotyczących nieuczciwych warunków, które to wzmocnienie było zamiarem prawodawcy Unii Europejskiej, co zostało wskazane w motywie dziesiątym dyrektywy 93/13.

Jednocześnie należy wskazać, że według art. 385¹ § 1 k.c. przesłankami stwierdzenia abuzywności klauzuli umownej są: brak indywidualnego uzgodnienia postanowienia umownego, jego sprzeczność z dobrymi obyczajami, rażące naruszenie interesów konsumenta. W przepisie tym zatem nie przewidziano uzależnienia orzeczenia w przedmiocie abuzywności od indywidualnych cech konsumenta, takich jak poziom jego wykształcenia lub zakres doświadczenia (zob. postanowienie SN z 7 lutego 2023 r., I CSK 4243/22).

Powołanie się na potrzebę wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) wymaga wykazania, że określony przepis

prawa, mimo że budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (zob. m.in. postanowienia SN: z 8 marca 2007 r., II CSK 84/07; z 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08; z 13 października 2023, I CSK 2890/23; z 30 listopada 2023 r., I CSK 5560/22, i z 21 grudnia 2023 r., I CSK 3439/23).

Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w postanowieniu z 20 września 2023 r., I CSK 5136/22, potrzeba, o której mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. oznacza, że określony przepis, istotny z punktu widzenia podstawy prawnej zaskarżonego orzeczenia, może być rozumiany na różne sposoby, a orzecznictwo i nauka prawa albo nie wypracowały w tym przedmiocie żadnego poglądu, albo prezentują rozbieżne stanowiska. W konsekwencji przyjąć należy, że nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawa, podobnie jak nie występuje w sprawie istotne zagadnienie prawne, jeżeli Sąd Najwyższy co do podnoszonych kwestii wyraził już swój pogląd we wcześniejszym orzecznictwie, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające zmianę przyjętego stanowiska (zob. m.in. postanowienia SN: z 23 kwietnia 2015 r., I CSK 691/14; z 30 listopada 2023 r., I CSK 6472/22).

Skarżący nie wykazał powołanej we wniosku przesłanki w rozumieniu powyżej wyjaśnionym. Brak w uzasadnieniu przyczyny kasacyjnej z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. powołania aktualnego na dzień wniesienia skargi kasacyjnej orzecznictwa Sądu Najwyższego z lat 2020-2022 oraz dostępnego piśmiennictwa dotyczącego przedmiotowej materii sprawia, że nie można przyjąć, że pozwany wyjaśnił – co jest niezbędne – z jakich powodów dotychczasowy dorobek doktryny i orzecznictwa jest niewystarczający dla dokonania wykładni wskazanych w skardze przepisów (zob. postanowienie SN z 21 września 2023 r., I CSK 2353/23).

Należy także zauważyć, że sama rozbieżność orzecznictwa nie może uzasadniać *per se* przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, bowiem to czyniłoby skargę kasacyjną niedopuszczalnym w polskim prawie instrumentem korygowania wszelkich możliwych ocen w zakresie interpretacji przepisów dokonywanej przez sądy *meriti* (zob. postanowienie SN z 1 lutego 2023 r., I CSK 5490/22).

Ponadto podkreślenia wymaga, że w uchwale całej Izby Cywilnej Sądu Najwyższego z 25 kwietnia 2024 r., III CZP 25/22, wyjaśniono już, że w razie uznania, że postanowienie umowy kredytu indeksowanego lub denominowanego odnoszące się do sposobu określania kursu waluty obcej stanowi niedozwolone postanowienie umowne i nie jest wiążące, w obowiązującym stanie prawnym nie można przyjąć, że miejsce tego postanowienia zajmuje inny sposób określenia kursu waluty obcej wynikający z przepisów prawa lub zwyczajów. W uchwale tej przyjęto także, że w razie niemożliwości ustalenia wiążącego strony kursu waluty obcej w umowie kredytu indeksowanego lub denominowanego umowa nie wiąże także w pozostałym zakresie.

Tym samym Sąd Najwyższy potwierdził przyjmowane wcześniej stanowisko, że nie ma możliwości odwołania się w celu wypełnienia luki w przedmiotowej umowie kredytu do art. 358 § 2 k.c., art. 69 ust. 3 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe, art. 24 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o Narodowym Banku Polskim, ani art. 41 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r. Prawo wekslowe (zob. postanowienie SN z 7 czerwca 2023 r., I CSK 913/23).

W sprawie nie zachodzi także nieważność postępowania, którą Sąd Najwyższy bierze pod rozwagę - w granicach zaskarżenia - z urzędu (art. 398¹³ § 1 k.p.c.).

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1, 1¹ i 3 w zw. z art. 108 § 1 w zw. z art. 398²¹ w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. przy uwzględnieniu § 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 oraz § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie.

(a.z.)

[a.]